

2 Februari skall ventileras. Tilläfventyrs kommer jag ännu att dermed få befattning, då jag står på punkten att skiljas från min plats vid Universitetet. Aminoff får dock i allt fall hålla sig i beredskap att träda i redet såsom Vikarie. Utdragten med afskedet lærer kommit deraf, att Kejsaren skall varit sjuk.

Ytterligare P. S. - Då jag, färdig att försegla detta, nu å nyo genomläst Ditt bref, finner jag allt för knappt, allt för kallt och likgiltigt, hvad jag skrivit om den allmänna angelägenheten. Men i allt fall skulle jag nu icke hinna mer, för stojet här nu hemma hos oss. Hvad jag dock ville bedja Dig om, är, att Du ingalunda måtte anse mig så viss på min sak, som det kanske ser ut. Jag ville blott säga, att, om den skall gå, så måste den gå *äfven* den vägen, och att, den *äfven* derföre samt *i och för sig sielf* måste gå långsamt. Du anmärker sjelf, att de små nationaliteterna synes måsta gå under öfverhufvudtaget. Ganska riktigt är dock att denna növäändighet visar sig blott genom kampen deremot.

10

112 J. V. SNELLMAN - BORGÅ DOMKAPITEL 26.II 1848

20

RA, Borgå domkapitels arkiv

Ödmjukaste Memorial!

Enligt Skolordningens föreskrift får jag ödmjukast anhålla om Högvördigste Herr Biskopens, Doctorns och Ordensledamotens så ock Det Högvördiga Domkapitlets Höggunstiga bifall till den förändring i Läro-ordningen vid härvarande Högre Elementarskola, att T. f. Förste Kollegan och Tredje Kollegan finge gemensamt vårda undervisningen på Skolans Andra och Tredje Klass, hvaremot Andre Kollegan, H:r Magister H. L. Melander benäget skulle åtaga sig att ensam undervisa på första Klassen.

30

Läroämnenas fördelning på Andra och Tredje klasserna vågar jag ödmjukast föreslå sådan, att t. f. Förste Kollegan undervisar i Geometri och Aritmetik, Historie och Geografi, men Tredje Kollegan i Religionskunskap och Latin jemte det han vårdar Skriföfningarne.

För Första Klassen, såsom bestående af tvenne Afdelningar, har ämnesundervisningen visat sig högst olämplig. Och då lärjungarnes ålder icke blott fordrar en jemnare omsorg både för uppförandet och läsningen, sådan endast omvårdnaden af en ständig lärare kan anses, utan äfven hos denna lärare förutsätter största insigt och erfarenhet, så vågar jag hoppas att den ödmjukast föreslagna förändringen skall medföra det väsentligaste gagn för ungdomens bildning.

40

Jag får tillägga, att jag anser de stora brister, hvilka ännu vidlåda undervisningen i denna Skola, hafva sin förnämsta rot i en otillräcklig omvårdnad om lärjungarne på Första Klassen, emedan den första undervisningens brister icke under dess fortgång kunna godtgöras. Mängden af lärjungar på denna Klass skall väl alltid göra äfven den fördelaktigaste anordning otillräcklig; men detta ger blott ett ytterligare skäl att träffa den under närvarande omständigheter bästa möjliga utväg.

50

Slutligen anser jag böra lika ödmjukt anmäla, att jag, i samråd med Herrar Medlärare, på alla klasser anslagit visst antal timmar till öfverläsning under lärarens tillsyn i stället för förhör; hvarigenom äfven Läseordningen blifvit till någon del förändrad från den hittills följda. Kuopio den 26 Februari 1838.

Joh. Vilh. Snellman

10 **113** *J. V. SNELLMAN – J. J. TENGSTRÖM 6.III 1848*
HUB, Kellgreniana

Vördade Farbror!

Det måtte vara ondt samvete, som verkat, att jag så personligt uppfattade några uttryck i Farbrors nästföregående bref. Att jag dock icke af pur inbilskhet tagit saken så, visa följande ord i Farbrors bref:

20 »Trotsighet, åsidosättande af hvad delikatess i förhållanden och deras bespråkande fordrar, är icke mod, utan ofta kännemärke af en relativ klenmodighet och misströstan, som väl lätt kunna förklaras, men dermed icke äro rättfärdigade».

Men det är icke, för att ytterligare afhandla dessa punkter, jag citerat dem, isynnerhet som jag vid närmare besinnande icke kan undandra ga mig deras delvisa tillämpning.

I hufvudsak finner jag, att jag lika litet nu som eljest kan komma till någon insigt i anförda motskäl. Århundraden må behöfvas, en större folkmängd, en nationel industri, förrän en Finsk nationalanda och en nationallitteratur, som förtjenar namnet, skulle kunna uppstå. Jag har dock alltid att dertill anföra bondordspråket: »Medan gräset gror»
30 o. s. v. Kanske tyder jag tidens tecken annorlunda, än de flesta andra. Det är sorgligt nog, att hvarje dag bringar nya, och att jag häri skall se vägen för dessa andra att komma till öfvertygelse om, hvad två århundraden kunna medföra.

På någondera sidan måste irring förefinnas. Egenkärlek kan visserligen förblinda mig och häfta mig vid mina falska åsichter. Men egennyttan kan likaså förblinda »de andra». Ty intet är mera lockande än att i försigtighetens, klokhetens m. m. namn lägga händerna i kors och vänta på framtiden; ja till och med, att göra barn och befrämja industrin och sålunda göra framtiden glad och säker, plägar icke vara
40 menniskor emot, om blott industrin är lönande. Med ett ord; den försigtighet och klokhet, som under omsorgen för det allmänna icke släpper till en enda klut af det enskilda, är mig fullt ut lika misstänkt, som någonsin en egna fördelar i öfrigt åsidosättande egenkärlek.

Ehuru jag nu icke enfaldigt vill bemantla, att jag tror mig hafva åsidosatt något af egen fördel; så är det sannerligen icke min mening att här tala derom. Jag talar om båda sidorna i allmänhet, för att bekänna, att den mera lockande är mig misstänkt, och att jag deri ser ett skäl att fasthålla min öfvertygelse. Vederlägges den in abstracto, i teorin, eller ur historiska grunder – utan afseende på klokhetens föreskrifter,
50 omständigheternas kraf, m. m. – så vill jag åtminstone bemöda mig att begripa vederläggningen. Men blir blott fråga om nämnda kraf, så vet jag att egennyttan är den mest kräfvande omständighet. Hit hörer äfven »sättet». Det är en gammal visa, att saken gillas, sättet ogillas. Men jag menar, att sättet är godt, om saken går fram. Ty nationers sak framgår icke på dåligt sätt och vis. Är det också blott vänskapen, som